

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Revize směrnic o zprostředkování pojištění

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Autor: Ondřej KAREL

rok odevzdání 2014

VII. ročník SVO

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO a jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšířením, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze dne 14. dubna 2014

.....

Ondřej Karel

Obsah

1. Úvod	4
2. Návrh revidované směrnice o zprostředkování	6
2.1. Stručná charakteristika návrhu a jeho cíl	6
2.2. Podstata směrnice	6
2.2.1. Věcná podstata.....	7
2.2.2. Místní podstata.....	7
2.2.3. Osobní podstata	7
2.3. Požadavky týkající se registrace	10
2.3.1. Požadavky organizačního charakteru	10
2.3.2. Okruh registrovaných subjektů	10
2.3.3. Rozsah informací zapisovaných do rejstříku	12
2.3.4. Podmínky pro registraci.....	12
2.4. Požadavky na profesní způsobilost	13
2.4.1. Odpovídající znalosti a schopnosti	14
2.4.2. Odpovídající odborné zkušenosti	15
2.4.3. Dobrá pověst.....	15
2.5. Ustanovení na ochranu zákazníků	16
2.5.1. Požadavky organizačního charakteru	16
2.5.2. Pravidla jednání a informační povinnosti	17
2.5.3. Požadavky týkající se způsobu předávání informací.....	24
2.5.4. Úprava „cross-sellingu“	24
2.5.5. Vyřizování stížností a mimosoudní řešení sporů	25
2.6. Svoboda usazování, svoboda poskytování služeb	26
2.7. Požadavky na dohled, výmaha na informací a sankce	27
2.7.1. Pověřené orgány	27
2.7.2. Sankce.....	27
3. Závěr	28

1. Úvod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES o zprostředkování pojištění (dále jen „IMD“, zkratka anglického názvu „Insurance Mediation Directive“) je jediným právním předpisem EU, který upravuje zprostředkování pojištění s cílem zajistit práva spotřebitelů pojišťovacích služeb. Byla přijata dne 9. prosince 2002 a členské státy byly povinny ji implementovat, tedy uvést v účinnost právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí, do 15. ledna 2005. Směrnice je nástroj minimální harmonizace obsahující nejdůležitější zásady a ve 27 členských státech byla provedena odlišnými způsoby. V České republice byla provedena zákonem č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.

Po téměř deseti letech, která uplynula od přijetí IMD, je s ohledem na technologický rozvoj, změny spotřebitelského chování, rozvoj jednotného trhu EU a primárního i sekundárního práva EU vhodné její zakotvená pravidla aktualizovat a doplnit. Nutnost přezkoumání IMD byla poprvé konstatována již při kontrole jejího provádění, kterou vykonala Komise v letech 2005–2008. Připravované přezkoumání režimu, který byl zaveden směrnicí IMD, byly realizovány postupně v kontextu strategií přijímaných orgány EU a událostí, které ovlivňovaly evropský finanční trh. Mezi strategiemi lze považovat za nejdůležitější **Zelenou knihu o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu**¹ z dubna 2007. V ní Komise vysvětlila celkové cíle své budoucí politiky v oblasti maloobchodních finančních služeb, podrobněji představila opatření, jejichž přijetí považovala za nezbytná pro zajištění přínosu integrovaného finančního trhu EU pro jeho uživatele, a žádala zainteresované strany o sdělení jejich názoru na představený Komisí. Jedním z uváděných cílů Komise bylo též posílení postavení spotřebitelů prostřednictvím zajištění jejich dobré informovanosti a nezávislého, vysoce kvalitního poradenství. V této souvislosti informovala, že hodlá přezkoumat směrnici IMD s cílem zjistit, zda dosáhla cílů v oblasti ochrany spotřebitele při souasném podpoře jednotného pojistného trhu. Na podzim roku 2008 však zasáhla finanční trh EU globální hospodářská krize. V reakci na tuto krizi Komise vydala **Sdělení s názvem „Urychlit oživení evropské ekonomiky“**², ve kterém oznámila svůj úmysl představit v průběhu roku 2009 ambiciózní reformu celého evropského finančního systému, založenou na doporučeních pracovní skupiny vedené Jacquesem de Larosiérem, která měla přetvořit klíčové cíle. Byly jimi (i) vytvoření jednotného rámce pro dohled finančních institucí,

¹ Zelená kniha o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu, COM(2007)226

² Sdělení pro veřejnost Evropské rady Urychlit oživení evropské ekonomiky, COM(2009)114

(ii) zaplnění existujících mezer spočívající v nedostatečné nebo nekompletní regulaci, (iii) zajištění jistoty evropských investorů, spotřebitelů a malých a středních podniků ohledně jejich úspor, přístupu k úvěrům a jejich práv, (iv) zlepšení risk managementu a (v) zajištění efektivnějších sankcí. V rámci cíle zajistit práva spotřebitelů výslovně uvedla cíl zabývat se otázkou retailových investičních produktů a otázkami ochrany investorů a pojistníků. V průběhu let 2010 a 2011 byla k otázce revize IMD realizována celá řada konzultací a studií, jejichž obsah a výsledky jsou přehledně sumarizovány v Kapitole 2.2 dle vodové zprávy, která je součástí návrhu. Přípravný proces vyvrcholil **3. července 2013**, kdy **Evropská komise zveřejnila oficiální návrh revize směrnice Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění**³ (na pracovní úrovni je návrh nazýván „IMD 2“) čímž došlo k zahájení legislativního procesu. Návrh byl předložen společně s **návrhem na ízení Evropského parlamentu a rady o sdělení klíčových informací týkajících se investičních produktů**⁴, jehož cílem je přijetí jednotných pravidel pro formát a obsah „sdělení klíčových informací“, unifikovaného dokumentu, který vypracují poskytovatelé retailových investičních produktů, a jednotných pravidel upravujících poskytování tohoto dokumentu retailovým investorům. Součástí návrhu revize IMD byl vydán proto, že se bude vztahovat na poskytování respektive zprostředkování rezervotvorných produktů životního pojištění, které jsou za retailové investiční produkty považovány.

Cílem této práce je seznámit odbornou veřejnost s obsahem návrhu revize IMD, poukázat na nejdůležitější navrhované změny a doplnění stávajícího právního rámce pro zprostředkování pojištění na úrovni EU a upozornit na identifikované nedostatky a rizika návrhu. Vzhledem k požadavku na omezený rozsah práce je tato práce zaměřena na samotný návrh revize IMD a návrhem na ízení o sdělení klíčových informací týkajících se investičních produktů se nezabývá. Práce je dále zaměřena na problematiku zprostředkování pojištění na retailovém trhu, ponechává tedy stranou problematiku zprostředkování velkých rizik i problematiku zprostředkování zajištění.

³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění (pracovní verze), COM(2012)360 final

⁴ Návrh byl publikován pod číslem COM(2012)0351 final

2. Návrh revidované směrnice o zprostředkování

2.1. Stručná charakteristika návrhu a jeho cíl

Návrh směrnice vychází ze stávající úpravy právního rámce zprostředkování pojištění provedené prostřednictvím IMD, na který navazuje a dále jej rozvíjí a doplňuje. Obdobně jako IMD podléhá návrh s **harmonizací pravidel pro zprostředkování pojištění na minimální úrovni**, bude tedy umožňovat členským státům přijmout přísnější pravidla, než jsou obsažena ve směrnici, pokud jsou taková pravidla v souladu s právem EU.

Cílem návrhu je účinné zlepšení právní úpravy retailového (maloobchodního) pojistného trhu a dosažení integrovaného trhu, kde všichni soutěžitelé mají srovnatelné podmínky a spotřebitelé jsou adekvátně chráněni. Mezi konkrétními opatřeními, jejichž realizace je základem dosažení uvedených cílů navrhována, uvádí dříve zmiňovaná zpráva⁵ rozšíření osobní odpovědnosti směrnice na všechny distribuční kanály (například přímo upisovatelé tj. pojišťovny, pojišťovny automobil atd.), vymezení, řízení a zmírnění státního zájmu, zvýšení úrovně harmonizace správních sankcí a opatření v případě porušení základních ustanovení směrnice, rozšíření vhodnosti a objektivitu poradenství, zajištění, aby odborná kvalifikace prodejce odpovídala komplexnosti prodávaných produktů a zjednodušení a sblížení postupů pro přeshraniční vstupy zprostředkovatelů na pojistné trhy v celé EU.

Návrh reflektuje změnu primárního práva EU, která byla provedena přijetím tzv. Lisabonské smlouvy⁶, zejména články 190 a 291 SFEU umožňující Komisi přijímat akty v provedené odpovědnosti. Reaguje též na skutečnost zřízení Evropského orgánu pro pojištnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění⁷ (European Insurance and Occupational Pensions Authority, zkr. EIOPA), který byl vybaven dříve významných pravomocí a v jehož odpovědnosti se nachází též právní vztahy regulované prostřednictvím IMD.

Obsah návrhu revidované směrnice je tematicky členěn na devět kapitol, které obsahují především právní úpravu. Pro účely této práce vycházíme z modifikovaného členění dle vnitřního obsahu předemné právní úpravy.

2.2. Předmět směrnice

Relevantní právní úprava: Recitály 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13 a 14 preambule návrhu, ustanovení 1.1 a 1.2 odst. 1, 2, 3, 5 a 8 návrhu.

⁵ Viz Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění (přepřevádění), COM(2012)360 final, 1.1.1 dříve zmiňované zprávy, která je součástí návrhu

⁶ Reformní smlouva později přijatá Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o založení Evropského společenství, která byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu a po její ratifikaci ze strany členských států EU vstoupila v platnost 1. prosince 2009

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojištnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES

2.2.1. Věcná působnost

Návrh předpokládá podstatně širší věcnou působnost, než má stávající směrnice. Návrh obdobně jako IMD stanoví pravidla pro postup fyzických a právnických osob k inšpekci a pravidla výkonu inšpekce v oblasti zprostředkování pojištění a zajištění. Změna doznala především klíčové definice „zprostředkování pojištění“, za které návrh pokládá shodně s IMD inšpekci poskytující v poradenství (dle IMD „předkládání“), navrhování nebo provádění jiných právních prací pro uzavírání pojistných smluv, uzavírání takových smluv nebo napomáhání při správě a plnění takových smluv, zejména v případě pojistné události, a **nově též inšpekci profesionální správy pojistných událostí a likvidace škod**. Tato pozitivní definice zprostředkování pojištění je doplněna upřesněními negativními definicemi, podle kterých se za zprostředkování pojištění nepovažuje pouhé poskytování informací v souvislosti s jinou profesní inšpekci, za předpokladu, že poskytovatel těchto informací nepodnikne žádné další kroky, aby pomohl zákazníkům s uzavíráním nebo plněním pojistných smluv (negativní definice převzatá z IMD) ani pouhé poskytnutí údajů a informací o možném pojistníkovi zprostředkovateli pojištění i pojišтовnám (v praxi je tato inšpekce nazývána jako tzv. tipovací inšpekce) nebo informací o pojistných produktech, zprostředkovatelích pojištění i pojišтовnách možnému pojistníkovi.

2.2.2. Místní působnost

Místní působnost návrhu je upravena shodně s IMD. Směrnice se nebude vztahovat na služby zprostředkování pojištění nebo zajištění, které jsou poskytovány v souvislosti s riziky a závazky nacházejícími se i uzavřenými mimo Unii. Směrnice též nebude upravovat inšpekci v oblasti zprostředkování pojištění vykonávanou ve třetích zemích ani inšpekci pojišтовen nebo zajišтовen Unie vykonávanou prostřednictvím zprostředkovatelů pojištění ve třetích zemích. Shodně jako v případě IMD nebudou návrhem dotčeny právní předpisy členského státu pro inšpekci vykonávanou na jeho území na základě zásady volného pohybu služeb zprostředkovateli usazenými v této zemi, pokud je zaručeno stejné zacházení pro všechny osoby provozující danou inšpekci na tomto trhu.

2.2.3. Osobní působnost

Osobní působnost návrhu též zásadním způsobem rozšíří uje. Již samotná preambule návrhu zdůrazňuje potřebu dosažení stejné úrovně ochrany spotřebitelů bez ohledu na kanál, jehož

prost ednictvím bylo pojištění sjednáno⁸. Návrh se tedy vztahuje jednak na **zprost edkovatele pojištění**, jehož definice je díky rozšíření definice zprost edkování pojištění (viz výše) oproti IMD širší, a jednak na **pojiš ovny** v případě, že vykonávají innosti definované jako zprost edkování pojištění samy respektive prost ednictvím svých zaměstnanců. Za zprost edkovatele pojištění návrh považuje každou fyzickou nebo právnickou osobu, která není pojišovnou, a která za odměnu participuje ke zprost edkovatelské innosti nebo ji vykonává. Jazykovým výkladem této definice by bylo možné dovodit, že za zprost edkovatele pojištění bude nezbytné považovat též zaměstnance pojišovny. Jelikož je však kategorie zaměstnanců pojišovny v případě zprost edkovatele pojištění v daném ustanovení návrhu uváděna výslovně vedle kategorie zprost edkovatel pojištění, přičemž se jedná se o taková ustanovení, kde jsou relevantní povinnosti aplikovatelné na obě uvedené kategorie osob, jelikož zaměstnanci obecně jedná jako zákonní zástupci zaměstnavatele a jelikož návrh přejímá obsah recitálu 11 preambule IMD⁹, který jako další podstatný znak zprost edkovatele uvádí jeho odlišnost od pojišovny i pojistníka (zprost edkovává pojištění „tamtamtým stranám“), dovozujeme, že na uvedenou definici bude třeba aplikovat zužující výklad a povinnosti stanovené zprost edkovatelským pojištěním přilítat pouze osobám registrovaným jako zprost edkovatel pojištění (tedy nikoli zaměstnancem pojišovny nebo pojišovacím zprost edkovatelem).

Dležitě upřesnění k problematice osobní působnosti obsahuje též recitál 11 preambule. Ten deklaruje úmysl vztážením působnosti směrnice na osoby, jejichž innost spoívá v poskytování informací o jedné nebo více pojistných i zajistných smlouvách jako odpověď na kritéria zvolená zákazníkem, a prost ednictvím internetové stránky (tzv. internetové srovnávací) nebo jiným způsobem, nebo informování o hodnocení pojistných a zajistných produktů nebo o slevách z ceny smlouvy, pokud umožní zákazníkovi na konci procesu přímo uzavřít pojistnou smlouvu.

Návrh přejímá též požadavek rovného zacházení s osobami participujícími k výkonu innosti zprost edkování pojištění zakotvený v IMD. V tomto kontextu obsahuje oproti IMD **zúženou výjimku pro osoby vykonávající zprost edkování pojištění jako tzv. vedlejší innost**¹⁰. Jedná se o výkon innosti zprost edkování pojištění osobami, jejichž hlavní profesní innost je jiná než zprost edkování pojištění, pokud jsou souasně splny následující podmínky: (i) Pojistná smlouva vyžaduje pouze znalost pojistného krytí, které je poskytováno, (ii) nejedná se o smlouvu životního pojištění nebo o smlouvu pojištění

⁸ Viz recitál 6 preambule návrhu revidované směrnice

⁹ Viz recitál 10 preambule návrhu revidované směrnice

¹⁰ Viz 1.1 odst. 2 návrhu revidované směrnice

odpovědnosti, (iii) pojištění je doplnkem ke zboží dodanému jakýmkoli jiným poskytovatelem, kdy takové pojištění kryje riziko špatného fungování, ztráty nebo poškození zboží dodaného tímto poskytovatelem, a (iv) výše ročního pojistného nepřevyšuje částku 600 EUR. Výše uvedený výčet podmínek je kumulativní, proto nesplňuje-li subjekt jen jednou z nich, smlouva se na něj bude vztahovat a bude muset splňovat jí stanovené požadavky na osoby vykonávající zprostředkování pojištění. Nejvýznamnější modifikací výjimky oproti IMD tedy je, že návrh **neposkytuje** dosud existující **výjimku z působnosti smlouvy pro innost osob, které zprostředkovávají pojištění jako doplněk ke službám dodávaným jakýmkoli poskytovatelem**, včetně pojištění proti poškození nebo ztrátě zavazadla nebo jiných rizik spojených s cestováním zprostřednictvím poskytovatele cestovních služeb (cestovní kanceláře nebo agentury). Méně významnou modifikací je mírné zvýšení limitu pojistného z povodních 500 EUR na 600 EUR.

Návrh též modifikuje definici specifické kategorie „**smluvně vázaného zprostředkovatele pojištění**“. Hlavním znakem smluvně vázaného zprostředkovatele nadále zůstává jednání jménem a na účet osoby, ke které je vázán, a za její neomezené odpovědnosti, přičemž takovou osobou může být vedle pojišťovny **nově též jiný zprostředkovatel pojištění**. Návrh omezuje účel subjektu, když stanoví, že zprostředkovatel ani pojišťovna, za které vázaný zprostředkovatel jedná, nesmí sami jednat na odpovědnost jiné pojišťovny ani zprostředkovatele pojištění. Definice nadále umožňuje pluralitu subjektu, pro které je vázaný pojišťovací zprostředkovatel inný. Nově již neomezuje možnost smluvně vázaného pojišťovacího zprostředkovatele vybírat pojistné nebo jeho zprostřednictvím poskytovat pojistné plnění a ani zprostředkování vzájemně konkurenčních pojistných produktů, což je v souvislosti s možností jeho innosti pro vícero subjektů poměrně nepřekvapivé a stálo by za upřesnění. Specifické postavení vázaných pojišťovacích zprostředkovatelů nadále opravuje umožnění odchýlného režimu pro registraci těchto osob a plnění požadavků na jejich profesní způsobilost a jeho ověření, o kterých bude pojednáno dále.

S ohledem na výše uvedené lze uinit závěr pro další výklad práva a povinností vyplývajících z návrhu, totiž že **požadavky návrhu smlouvaně v rámci zprostředkovatelů pojištění bude nezbytné vykládat tak, že smlouvy ují pouze v rámci pojišťovacích zprostředkovatelů (fyzickým i právnickým osobám), zatímco požadavky návrhu týkající se zprostředkování pojištění v rámci všem subjektům, které tuto innost vykonávají** (tj. v rámci zprostředkovatelů pojištění, jejich zaměstnanců, pojišťovně, jejich zaměstnanců), **pokud nesplňují výše uvedenou výjimku z působnosti návrhu z důvodu provozování zprostředkování pojištění jako doplňkové innosti**.

2.3. Požadavky týkající se registrace

Relevantní právní úprava: Recitativy 15, 16 a 20 preambule návrhu, ustanovení 1, 3 a 4 návrhu.

2.3.1. Požadavky organizačního charakteru

Návrh obsahuje povodní ustanovení IMD ukládající členským státům povinnosti týkající se stanovení povodního orgánu, zřízení rejstříku nebo vícero rejstříků a jeho i jejich pravidelné aktualizace a konečně zřízení jediného informačního místa, jehož prostřednictvím je zajištěn snadný a rychlý přístup k informacím o registraci zprostředkovatelů pojištění. Povodní povinnosti členských států návrh dále rozšiřuje stanovením **povinnosti zřídit on-line registrační systém**, ke kterému budou mít pojišťovny respektive zprostředkovatelé pojištění snadný přístup, a který jim prostřednictvím jediného registračního formuláře umožní registraci zprostředkovatelů pojištění v případech, kdy je to relevantní (viz níže). Nově je též členským státům stanovena **maximální lhůta k vyřízení žádosti zprostředkovatele pojištění o registraci** (a již v elektronické nebo fyzické podobě) v délce šesti měsíců od podání úplné žádosti a povinnost neprodleně informovat žadatele o přijatém rozhodnutí. Návrh obsahuje též novou **povinnost orgánu EIOPA zřídit a průběžně aktualizovat jednotný elektronický rejstřík** obsahující záznamy o zprostředkovatelích pojištění i zajištění, kteří vyjadřili úmysl vykonávat přeshraniční činnost, a prostřednictvím jeho internetových stránek jej zpřístupnit veřejnosti. Aby tato povinnost mohla být plněna, stanoví návrh povinnost členských států neprodleně poskytnout orgánu EIOPA povodní informace. Jelikož v rejstříku EIOPA musí být uveden též hypertextový odkaz na internetové stránky povodních orgánů v jednotlivých členských státech a ty mají korespondující povinnost uvádět na svých internetových stránkách odkaz na rejstřík EIOPA, vzniká tak efektivní nástroj pro otevření registrace zprostředkovatelů pojištění napříč jednotným trhem EU, přičemž na základě tzv. Lucemburského protokolu¹¹ jsou všechny národní rejstříky administrované povodními orgány vedeny vedle jazyka daného členského státu též v anglickém jazyce, čímž je alespoň částečně zmírněna existující jazyková bariéra a tedy zvýšena možnost praktického využití tohoto nástroje.

2.3.2. Okruh registrovaných subjektů

Informace, jaký okruh subjektů je povinen se registrovat, má zásadní praktický význam. Směrnice jednoznačně vztahuje registrační povinnost v **základě zprostředkovatelů pojištění**,

¹¹ Protokol o spolupráci povodních orgánů členských států Evropské unie, zejména pokud jde o použití směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění, kapitola 2.1.2. Dokument je dostupný na internetových stránkách EIOPA (<https://eiopa.europa.eu/publications/protocols/index.html>)

pokud nemají povinnost pouze předložit prohlášení (viz dále). Dále vzhledem k výše popsanému rozšíření povinnosti směrnicí návrh výslovně upřesňuje, že registrační povinnost neplatí pro neživotní, životní a univerzální pojišťovny registrované v členských státech EU v souladu s příslušnými směrnicemi ani jejich zástupci, a kolik to není s ohledem na výše uvedený výklad pojmu „zprostředkovatel pojištění“ nezbytné. Logickou úvahou dojdeme též k závěru, že registrační povinnost se nebude vztahovat ani na zástupce zprostředkovatel pojištění.

Novinkou je **nahrazení povinnosti registrace povinností předložit prohlášení**, která se vztahuje na některé kategorie zprostředkovatelů. Bez výjimky se vztahuje na zprostředkovatele pojištění, jejichž jedinou činností jsou služby profesionální správy pojistných událostí a likvidace škod (v naší terminologii bychom je označili jako samostatné likvidátory pojistných událostí). Dále se vztahuje na ty zprostředkovatele pojištění, kteří provádí zprostředkování pojištění pouze jako doplňkovou činnost za předpokladu, že jimi zprostředkované pojistné produkty nepokrývají životní pojištění nebo obanskoprávní odpovědnost, ledaže je toto krytí doprovodné ke krytí hlavnímu, pokud nejsou vyloučeni z povinnosti směrnicí na základě definice doplňkové činnosti obsažené v čl. 1 odst. 2 návrhu, která je oproti výše uvedené definici užší. Do uvedené kategorie, na kterou se bude vztahovat povinnost předložit prohlášení, budou za splnění uvedených podmínek spadat například cestovní kanceláře zprostředkující cestovní pojištění nebo autobazary zprostředkující havarijní pojištění vozidel a podobné subjekty. Prohlášení se předkládá příslušnému orgánu členského státu zprostředkovatele a uvedou se v něm informace o totožnosti zprostředkovatele pojištění, jeho adrese a profesní činnosti (se specifikací zprostředkovaných pojistných produktů v případě provozování zprostředkování pojištění jako doplňkové činnosti). Jedním z vedlejších efektů uvedeného režimu bude statistické zmapování objemu pojišťovacích služeb sjednávaných prostřednictvím tohoto specifického distribučního kanálu. Ostatní než výše uvedení zprostředkovatelé pojištění budou mít povinnost se registrovat.

Návrh členským státům nově **umožňuje přednést odpovědnost za zajištění splnění podmínek pro registraci zprostředkovatele pojištění**, který jedná v rámci odpovědnosti pojišťovny nebo jiného registrovaného zprostředkovatele (typicky v případě smluvně vázaného zprostředkovatele pojištění), **na uvedené osoby, pro které je takový zprostředkovatel činný, nebo si vyhradit, že uvedené osoby musí tohoto zprostředkovatele samy registrovat**. Uvedené ustanovení logicky doplňuje již existující obecné ustanovení o možnosti spolupráce, a jelikož nemá normativní charakter (jedná se o

možnost, nikoli povinnost, a tu není třeba ve směrnici obsahující minimální harmonizaci upravovat), je nejspíše pouze jakýmsi návodem pro členské státy v této oblasti.

2.3.3. Rozsah informací zapisovaných do rejstříku

Rozsah informací, které se zapisují do rejstříku, návrh předjímá z IMD, aniž jej jakkoli rozšíří. Právní úprava obsažená v návrhu se tedy vyznačuje stejnou neurčitostí jako dosavadní právní úprava. Výslovně je stanovena pouze povinnost uvádět jména fyzických osob ve vedení, které odpovídají za zprostředkovatelskou činnost, v případě registrace zprostředkovatelů pojišťovní, kteří jsou právníckými osobami, a zemí, ve které nebo kterých zprostředkovatel pojišťovní vykonává činnost v rámci svobody usazování nebo volného pohybu služeb, pokud takto působí. Další zapisované údaje pouze vyplývají ze souvisejících ustanovení směrnice, zejména z výše uvedených informací povinně obsažených v dokumentu, kterým lze zprostředkovatele pojišťovní vybavovat za účelem umožnit těmto osobám ověřit jejich registraci. Z toho lze dovést, že jimi jsou alespoň totožnost zprostředkovatele pojišťovní (jméno a příjmení fyzické osoby respektive firma právnícké osoby) a adresa bydliště zprostředkovatele respektive jeho sídla. Detailní a přehledné pravidla ohledně zapisovaných informací obsahuje již zmíněný Lucemburský protokol¹².

2.3.4. Podmínky pro registraci

Jako podmínku pro registraci zprostředkovatelů pojišťovní předjímá návrh požadavek na splnění požadavků na profesní způsobilost. Jedná se o požadavky přiměřených znalostí a schopností a dobré pověsti, které budou podrobněji rozebrány v následující kapitole. Návrh nově stanoví členskými státy **povinnost zajistit, že příslušné orgány nepovolí zprostředkovateli pojišťovní, aby byl zapsán do rejstříku, pokud se orgán nepředvídá, že zprostředkovatel splňuje požadavky na profesní a organizační způsobilost**¹³. Tato povinnost vyplývala již z dříve upravených povinností, konkrétně povinnosti zajistit, aby registrace zprostředkovatelů pojišťovní podléhala splnění požadavků na profesní způsobilost, které musí být plněny zprostředkovatelem pojišťovní trvale a jsou předmětem pravidelného přezkumu. Z tohoto hlediska se jeví jako nadbytečná též nově stipulovaná povinnost členských států zajistit, aby příslušné orgány zavedly odpovídající opatření, která jim umožní kdykoli sledovat, zda zprostředkovatelé pojišťovní i zajišťovní nadále splňují registrační požadavky této směrnice¹⁴.

¹² Protokol o spolupráci příslušných orgánů členských států Evropské unie, zejména pokud jde o použití směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojišťovní, kapitola 2.1.2. Dokument je dostupný na internetových stránkách EIOPA (<https://eiopa.europa.eu/publications/protocols/index.html>)

¹³ Viz 1.3 odst. 5 návrhu revidované směrnice

¹⁴ Viz 1.3 odst. 6 první pododstavec návrhu revidované směrnice

Uvedená ustanovení jsou patrně snahou Komise zdraznit uvedené povinnosti, které vyplývají ze směrnice pouze odvozené a patrně nebyly všemi členskými státy dle sledných plnění, respektive dohledové pravomoci příslušných orgánů mírně posílit.

Vedle splnění požadavků na profesní způsobilost však **návrh stanoví nové podmínky**. Ty spoívají v poskytnutí informace příslušnému orgánu ze strany zprostředkovatelů pojištění ohledně totožnosti jejich akcionářů, podílníků nebo členů, kteří mají na pojišťovacím zprostředkovateli podíl větší než 10%, a v poskytnutí informace ohledně výše tohoto podílu, respektive poskytnutí informace o totožnosti osob, které mají se zprostředkovatelem pojištění úzké propojení (stav, kdy jsou dvě nebo více právnických osob propojeny ústí na společnost nebo její kontrolou.)¹⁵. V obou případech je vedle informační povinnosti stanovena též povinnost příslušnému orgánu dostatečně prokázat, že podíly nebo úzké propojení nebrání příslušnému orgánu v účinném výkonu jejich funkce dohledu (podrobnosti nejsou stanoveny a budou patrně podle tematické studie zprávy o zprostředkovatelích obecných pokynů EIOPA). Tato povinnost je specificky, leč poněkud chaoticky, upravena pro případy přenesení odpovědnosti za zajištění splnění podmínek pro registraci zprostředkovatele pojištění, který jedná v rámci odpovědnosti pojišťovny nebo jiného registrovaného zprostředkovatele (typicky v případě smluvně vázaného zprostředkovatele pojištění), na uvedené osoby, pro které je takový zprostředkovatel jiný, zprávy o zprostředkovatelích ustanovení čl. 3 odst. 1 druhý pododstavec, druhá věta.

Za účelem ochrany před nežádoucím obcházením povinností stanovených touto směrnicí stanoví návrh **povinnost zamítnout registraci zprostředkovatele pojištění** v případě, že právní a správní předpisy této země, kterými se řídí jedna nebo více fyzických či právnických osob, se kterými má zprostředkovatel pojištění i zajištění úzké propojení, nebo obtíže spojené s vymáháním těchto právních a správních předpisů, brání účinnému vykonávání funkce dohledu.

2.4. Požadavky na profesní způsobilost

Relevantní právní úprava: Recitály 22 a 23 preambule návrhu, ustanovení čl. 8 odst. 1, 2, 5, 6 a 8 návrhu.

Při stanovení požadavků na profesní způsobilost návrh opět plně přebírá existující právní rámec zavedený směrnicí IMD, který dále rozvíjí. Shodně jako IMD vyžaduje, aby požadavky na profesní způsobilost, kterými jsou odpovídající znalosti a schopnosti, odpovídající odborné zkušenosti a dobrá pověst, byly plně trvale. Z toho lze dovodit, že jejich plnění by proto

¹⁵ Viz čl. 4 odst. 1 bod 31 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS. Shodně ustanovení obsahuje též návrh revidované verze předemné směrnice

m lo podléhat pravidelnému p ezkumu ze strany p íslušných orgán . Konkrétní požadavky na znalosti a schopnosti zprost edkovatel pojišť ní a jejich rozsah z stávají i nadále neharmonizovány, tudíž v kompetenci jednotlivých lenských stát p vodu zprost edkovatele nebo pojiš ovny. Návrh však sv ũje Komisi p íjímat **akty v p enesené p sobnosti**, jejichž prost ednictvím n které pojmy respektive p edpoklady up esn ní prost ednictvím akt v p enesené p sobnosti **povede patrn k vyšší mí e unifikace podmínek pro provozování innosti zprost edkování pojišť ní** na jednotném trhu.

2.4.1. Odpovídající znalosti a schopnosti

Vzhledem k rozší ení osobní p sobnosti sm rnice, o kterém bylo pojednáno výše, a požadavku zajišť ní stejné úrovn ochrany spot ebitele bez ohledu na to, prost ednictvím jakého distribu ního kanálu byl pojistný produkt sjednán, se **požadavek odpovídajících znalostí a schopností** návrhem výslovn vztážen na zprost edkovatele (vykonávající innost na základ registrace i prohlášení o innosti) a zam stnace pojiš oven vykonávající zprost edkování pojišť ní (v celé významové ší i tohoto pojmu). A koli to p edm tné ustanovení¹⁶ výslovn neuvádí, je uvedený požadavek nezbytné vztáhnout i na zam stnace zprost edkovatel pojišť ní, kte í vykonávají zprost edkování pojišť ní¹⁷. **Požadavek odpovídajících znalostí a schopností a odpovídajících odborných zkušeností musí spl ovat všechny osoby, které jsou p ímo zapojené do zprost edkovatelské innosti.** Musí je spl ovat všichni zprost edkovatelé pojišť ní – fyzické osoby a v p ípad zprost edkovatel pojišť ní – právnických osob a pojiš oven musí lenské státy zajistit alespo to, aby p im ené procento osob v jejich vedení, které odpovídají za zprost edkování pojistných produkt , a také všechny ostatní osoby p ímo zapojené do zprost edkování pojišť ní (tj. jejich zam stnanci), prokázaly znalosti a schopnosti nezbytné k výkonu svých úkol .

lenské státy mohou dle návrhu i nadále požadavky na znalosti a schopnosti zprost edkovatel pojišť ní p izp sobit náro nosti innosti ve zprost edkování pojišť ní (nap . s ohledem na rozsah a zp sob výkonu zprost edkování pojišť ní a charakteru zprost edkovávaného pojišť ní), zejména tehdy, pokud zprost edkování pojišť ní vykonávají jako vedlejší innost (pochopiteln nespl ují-li výjimku z p sobnosti sm rnice). I v takovém p ípad však návrh vyžaduje, aby Tito zprost edkovatelé pojišť ní spl ovali ostatní požadavky na profesní zp sobilost stanovené návrhem, ledaže pojiš ovna p ebírá neomezenou

¹⁶ Viz 1. 8 odst. 1 návrhu revidované sm rnice

¹⁷ Viz 1. 8 odst. 1 tvtý pododstavec návrhu revidované sm rnice, z jehož dikce tato skute nost vyplývá

odpovědnost za jejich jednání.¹⁸ Slovenský stát má že též stanoví, že dostatečnost znalostí a schopností smluvně vázaných zprostředkovatelů jako specifické kategorie zprostředkovatelů pojištění (viz kapitola 2.2.2 výše) ověřují samy pojišťovny nebo zprostředkovatelé pojištění, pro které tyto zprostředkovatelé vyvíjejí činnost, a v případě potřeby jim poskytují odpovídající školení.

Významnou novinkou, kterou návrh zavádí, je **požadavek obnovy znalostí zprostředkovatelů a zaměstnanců pojišťoven neustálým profesním rozvojem** za účelem udržení si odpovídající úrovně výkonnosti. Bližší požadavky na průběžný profesní rozvoj osob nejsou směrnicí stanoveny, je v ní však obsažena delegace pravomoci **upřesnit prostřednictvím aktu v přednesené podobnosti přijatého Komise** pojem „odpovídající znalosti a schopnosti“, odpovídající kritéria pro určení zejména úrovně odborné kvalifikace a schopností vyžadovaných pro vykonávání zprostředkování pojištění a kroky, u nichž by se dalo rozumně předpokládat, že by je osoby mohly k obnovení znalostí a schopností prostřednictvím neustálého profesního rozvoje za účelem udržení předem určené úrovně výkonnosti podniknout.

2.4.2. Odpovídající odborné zkušenosti

Návrh nyní požaduje, aby výše uvedené subjekty prokázaly **odpovídající odbornou zkušenost** přiměřenou složitosti produktů, jež zprostředkovávají. I zde se předpokládá upřesnění odpovídajících kritérií pro určení úrovně zkušeností vyžadovaných pro vykonávání zprostředkování pojištění.

2.4.3. Dobrá pověst

Převodní požadavek směrnice, aby zprostředkovatelé pojištění měli dobrou pověst, návrh bezesporu díky předem určené úpravě přijímá. Jediný rozdíl návrhu oproti směrnici spočívá v tom, že se tento požadavek vzhledem k širší osobní podobnosti návrhu uplatní i v případě zaměstnanců pojišťoven vykonávajících činnost ve zprostředkování pojištění. Návrh požaduje, aby zprostředkovatelé pojištění a výše uvedení zaměstnanci pojišťoven neměli záznam v trestním rejstříku o spáchání závažného trestného činu proti majetku nebo v souvislosti s činností ve finanční oblasti a nebyl na ně v minulosti vyhlášen úpadek, pokud nebyli rehabilitováni v souladu s vnitrostátními předpisy. V případě zprostředkovatelů pojištění – právnických osob musí být výše uvedené požadavky na dobrou pověst vztaženy alespoň na strukturu vedení těchto osob a personál přímo zapojený do zprostředkování pojištění. Pokud Slovenské státy

¹⁸ Viz 1.8 odst. 1 druhý pododstavec návrhu revidované směrnice

umožní pojiš ovnám, pojiš ovacím zprost edkovatel m nebo jiným institucím spolupracovat p i registraci zprost edkovatel pojišt ní nebo je p ímo registrovat, m ly by jim též umožnit ov ovat dobrou pov st t chto zprost edkovatel pojišt ní.

2.5. Ustanovení na ochranu zákazník

Relevantní právní úprava: Recitaly . 9, 28 – 42 preambule návrhu, ustanovení l. 8 odst. 3, 7, l. 10, 11, 15 - 25 návrhu.

Návrh obsahuje celou adu ustanovení, jejichž ú elem je zajistit ochranu zákazník . Tato ustanovení lze dále rozd lit na požadavky organiza ního charakteru vtažené v i zprost edkovatel m pojišt ní respektive pojiš ovnám, požadavky týkající se jednání t chto osob v i zákazník m a jejich informa ních povinností, požadavky týkající se zp sobu p edávání informací zákazník m, úprava „cross-sellingu“ a požadavky stran p íjímání a vy izování stížností a alternativního ešení spor .

2.5.1. Požadavky organiza ního charakteru

Návrh p ebírá požadavek stanovený sm rnicí, aby **zprost edkovatelé pojišt ní disponovali pro p ípad vzniku škody zp sobené porušením povinné pé e p i výkonu jejich profesní inností pojišt ním** nebo jinou obdobnou zárukou, pokud takovou záruku neposkytuje pojiš ovna, zajiš ovna nebo jiný podnik, na jehož ú et zprost edkovatel p sobí nebo za n ž je oprávn n jednat, nebo takový podnik nep ebírá neomezenou odpov dnost za jednání zprost edkovatele. Záruka se musí vztahovat na celé území Spole enství a její hodnoty jsou mírn navýšeny, takže minimální hodnota pro krytí jedné události musí být nejmén 1 120 000 EUR a pro krytí všech událostí v rámci jednoho roku 1 680 000 EUR.

Návrh též v plném rozsahu p ebírá úpravu obsaženou v l. 4 odst. 4 IMD spo ívající v povinnosti lenských stát p íjmout **opat ení k ochran zákazník v p ípadech, kdy zprost edkovatel nakládá s finan ními prost edky, které jim náleží.** Jedná se o taxativní vý et opat ení, která mohou být za daným ú elem lenským státem alternativn nebo i kumulativn p íjata. První opat ení je namí eno proti zpronev e t chto prost edk ze strany zprost edkovatele pojišt ní a spo ívá v zákonném nebo smluvním ustanovení pravidla, na základ kterého se na peníze zaplacené zákazníkem zprost edkovateli hledí od okamžiku jejich zaplacení tak, jako by byly zaplaceny podniku, zatímco na peníze zaplacené podnikem zprost edkovateli se hledí tak, jako kdyby byly zaplaceny zákazníkovi až tehdy, kdy je zákazník skute n obdrží. Druhým opat ením je požadavek, aby zprost edkovatel trvale disponoval jakýmsi rezervním fondem, který musí ínit nejmén 4 % úhrnu p íjatého ro ního

pojistného, nejmén však ekvivalent částky, kterou návrh navyšuje na hodnotu 16 800 EUR. T etím opat ením je požadavek používání odd lených ú t pro transakce s pen zi zákazník , které se v p ípad úpadku zprost edkovatele nepoužijí k vracení pen z jiným v itel m. Kone n posledním opat ením je možnost vytvo ení záru ního fondu. Novinkou je zmocn ní orgánu EIOPA pravideln každých 5 let p zkoumávat výše uvedené částky stanovící rozsah záruky a rozsah rezervního fondu tak, aby byly v jejich výši zohledn ny zm ny indexu spot ebitelských cen zve ej ovaného Eurostatem a navrhopat Komisi jejich úpravy prost ednictvím regula ních technických norem.

2.5.2. Pravidla jednání a informa ní povinnosti

Uvedená pravidla doznala z celého návrhu nejvíce zm n a up esn ní, p í emž v našem výkladu se soust edíme na **pravidla jednání a minimální rozsah informací, které musí zprost edkovatel pojišt ní respektive pojiš ovna poskytnout „b žnému zákazníkovi“¹⁹**. Pro lepší p ehlednost vý tu pravidel jednání a poskytování informací je rozd líme na obecná a posléze kvalifikovaná pravidla pro jednání p í výkonu innosti zprost edkování pojišt ní, která jsou shodn upravena pro zprost edkovatele pojišt ní i pojiš ovny, informa ní povinnosti vztažené v í zprost edkovatel m pojišt ní respektive jejich zam stnanc m a pojiš ovnám respektive jejich zam stnanc m a v rámci uvedeného d lení je dále rozd líme na informa ní povinnosti, které se uplatní vždy, a informa ní povinnosti, které se uplatní pouze v kvalifikovaných situacích (poskytnutí rady, poskytnutí rady na základ nestranné analýzy). Zcela samostatn pojednáme o povinnostech, které se uplatní v p ípad zprost edkování PRIPs a které jsou pro zprost edkovatele i pojiš ovny totožné. Uvedené povinnosti se vždy uplatní kumulativn , tj. specifické povinnosti vždy vedle povinností obecných.

a) Obecná pravidla jednání p í výkonu innosti zprost edkování pojišt ní

Návrh nov stanoví **obecné zásady pro jednání zprost edkovatel pojišt ní a pojiš oven respektive jejich zam stnanc se všemi zákazníky**. Stanoví povinnost lenských stát vyžadovat, aby uvedené osoby jednaly se zákazníky estn , spravedliv a profesionáln v souladu s jejich nejlepšími zájmy. Veškeré informace uvád né t mito osobami v etn propaga ních sd lení musí být korektní, jasné a neklamavé. Propaga ní sd lení musí být navíc možné jako taková jasn ur it, nesmí tedy vyvolávat dojem, že se jedná o objektivní a nestrannou informaci.

b) Kvalifikovaná pravidla jednání p í výkonu innosti zprost edkování pojišt ní

¹⁹ Uvedené informace nemusí být s ohledem na ustanovení 1. 19 odst. 1 návrhu revidované sm rnice poskytovány p í pojišt ní velkých rizik a profesionálním zákazník m, kte í jsou up esn ni v p íloze 1 návrhu revidované sm rnice

Pokud zprost edkovatel pojišť ní nebo pojiš ovna poskytuje radu (poskytování dopor ení zákazník m na jejich žádost nebo z vlastní iniciativy), musí zákazníkovi up esnit d vody pro každou radu o konkrétním pojistném produktu, a to v rozsahu uzp sobeném s ohledem na složitost navrhovaného pojistného produktu a úrove finan ního rizika pro zákazníka. **Pokud zprost edkovatel poskytuje radu na základ nestranné analýzy**, má povinnost o tom zákazníka informovat a povinnost poskytnout radu na základ analýzy dostate n velkého po tu pojistných smluv nabízených na trhu, aby mu to umožnilo v souladu s odbornými kritérii u init dopor ení, jaká pojistná smlouva odpovídá pot ebám zákazníka. Obdobnou povinnost návrh stipuluje též pro **postup pojiš ovny p i poskytování rady na základ nestranné analýzy**, tato úprava je však podle našeho názoru mylná, jelikož k takové situaci v praxi nem že dojít. Jedná se patrn o snahu úpravy rovných podmínek všech ú astník trhu dovedenou do krajnosti, která se podle našeho názoru v praxi neuplatní a ani by její uplatn ní nebylo žádoucí.

c) Obecné informa ní povinnosti zprost edkovatel pojišť ní

Zprost edkovatel pojišť ní p ed uzav ením jakékoli pojistné smlouvy poskytne zákazníkovi **obecné informace o své osob** (totožnost, adresu, skute nost, že je zprost edkovatelem pojišť ní, rejst ík, ve kterém je zapsán a prost edky pro ov ení zápisu) a informace o **postupech pro podávání stížností** na jeho innost **p ípadn o postupech pro mimosoudní urovnání sporu**, na které se lze obrátit za ú elem ešení sporu vyplývajícího z jeho innosti. Za ú elem osv tlení svého vztahu s pojiš ovnou, jejíž pojistné produkty zprost edkovává, informuje zákazníka o **p ípadné existenci propojení s pojiš ovnou**, tedy zda drží p ímo nebo nep ímo více než 10 % hlasovacích práv nebo základního kapitálu pojiš ovny, v níž má ú ast, nebo zda daná pojiš ovna nebo její mate ský podnik drží p ímo nebo nep ímo ú ast p edstavující více než 10 % hlasovacích práv nebo základního kapitálu daného zprost edkovatele pojišť ní. Za ú elem rozkrytí potenciálního st etu zájm ²⁰ je zprost edkovatel pojišť ní dále povinen informovat zákazníka **o svém postavení p i výkonu zprost edkovatelské innosti**, tedy zda zastupuje zákazníka, i jedná na ú et nebo jménem pojiš ovny, a dále specifikovat, zda poskytuje n jaký druh poradenství (rady)²¹ o prodávaných pojistných produktech i nikoli a zda: (i) Radí na základ povinnosti poskytnout nestrannou analýzu; (ii) jeho smluvním závazkem je zprost edkovávat pojišť ní výhradn pro jednu nebo více pojiš oven (na žádost spot ebitele sd lí jejich názvy), anebo (iii) jeho

²⁰ Viz recitály 29 a 30 preambule návrhu revidované sm rnice

²¹ 1. 2 odst. 9 návrhu revidované sm rnice definuje radu/poradenství jako „poskytování dopor ení zákazník m na jejich žádost nebo z podn tu zprost edkovatele“

smluvním závazkem není zprostředkovávat pojištění výhradně pro jednu nebo více pojišoven a neradí na základě povinnosti poskytnout nestrannou analýzu (na žádost spotřebitele sdílí názvy pojišoven, pro něž může vykonávat a vykonává činnost). Návrh nově zavádí **povinnost zprostředkovatelů pojištění informovat zákazníka o způsobu, jakým jsou za zprostředkování pojištění odměňováni**, tedy zda ve vztahu k dané pojistné smlouvě pracují na základě poplatku, který je odměnou přímo hrazenou zákazníkem, nebo jakékoli provize, která je odměnou zahrnutou v pojistném, nebo na základě kombinace obou výše uvedených možností. Odměna je návrhem definována velmi široce jako „jakákoli provize, poplatek nebo jiná platba, včetně hospodářské výhody jakéhokoli druhu, jež jsou nabídnuty nebo předány v souvislosti s činností zprostředkování pojištění“²². **V případě zprostředkování produktů životního pojištění** jde návrh ještě dále a požaduje, aby zprostředkovatelé pojištění jako součást informace zákazníkem o svém odměňování uváděli též **informaci o celé částce odměny** (jedná se o „vyšší“ odměny) za nabízené pojistné produkty. Není-li jí možné přesně vyjádřit, uvedou základ pro výpočet celé částky odměny. V případě odměňování zprostředkováním provize, která je vázána na dosažení dohodnutých cílových hodnot nebo limitů obchodů uzavřených zprostředkovatelem pro daného pojistitele, uvedou též cílové hodnoty a limity a částky, které mají být za jejich dosažení vyplaceny. Pro zprostředkování produktů **neživotního pojištění** upravuje návrh předložené periodické období, ve kterém budou mít zprostředkovatelé pojištění **povinnost sdělit vyšší odměny**, nebude-li jí možné vyjádřit, tak základ pro její výpočet pouze **na žádost zákazníka**, kterého musí informovat o jeho právu tyto informace požadovat. Pro případy, kdy je činnost ve zprostředkování pojištění zajišťována zaměstnanci zprostředkovatele pojištění, stanoví návrh povinnost zprostředkovatele pojištění informovat zákazníka o povaze a základu pro výpočet jakékoli proměnné odměny, kterou daný zaměstnanec obdrží za distribuci a správu daného pojistného produktu. S ohledem na systematické řešení návrhu a znění recitálu 31 dovozujeme, že i v tomto případě budou uvedené informace sděleny v případě zprostředkování životního pojištění automaticky a v případě neživotního pojištění na žádost zákazníka. Podle čl. 16 odst. 4 musí být výše uvedené informace o způsobu odměňování zprostředkovatelů pojištění respektive jejich zaměstnanců sděleny zákazníkovi pojišovenou respektive zprostředkovatelem pojištění také **vždy, když zákazník u jiné jakoukoli platbu v rámci pojistné smlouvy po jejím uzavření** (např. při platbě pojistného po uzavření smlouvy, při platbě pojistného pro další pojistné období). Návrh deleguje na Komisi pravomoc stanovit zprostředkováním akt v přednesené podobnosti odpovídající kritéria pro určení, jakým

²² Viz čl. 1.2 odst. 18 návrhu revidované směrnice

zpřesněním má být zákazník informován o odměnách zprostředkovatele a odpovídající kritéria pro určení zejména základu pro výpočet všech poplatků nebo provizí nebo jejich kombinací a specifikovat kroky, které by bylo možné rozumně očekávat ze strany zprostředkovatelů pojišťovny za účelem informování zákazníka o své odměně. Poslední množinou povinně poskytovaných informací jsou **informace o pojistném produktu**. Ty musí být zákazníkovi sděleny srozumitelnou formou a v odpovídajícím rozsahu s přihlédnutím ke složitosti pojistného produktu (případně k typu zákazníka²³), aby na jejich základě mohl zákazník učinit informované rozhodnutí. Lze předpokládat, že uvedená povinnost bude zatěžovat zejména pojišťovny, jelikož zprostředkovatelé pojišťovny budou využívat jimi připravené informační materiály, nicméně vztahuje se i na informace sdělené zákazníkovi zprostředkovatelem pojišťovny ústně²⁴ a úplně vyloučit nelze ani zpracování vlastních informačních materiálů zprostředkovatelem pojišťovny. S povinností sdělit informace o pojistném produktu je úzce spojena též povinnost zprostředkovatele pojišťovny **určit** na základě informací poskytnutých zákazníkem a s ohledem na složitost navrhovaného pojistného produktu a úroveň finančního rizika pro zákazníka **zákazníkovi požadavky a potřeby**. Ačkoli lze vysledovat určitou disproporci ve znění recitálu 36, který tuto povinnost obecně vztahuje pouze k poskytování poradenství a rozšiřuje ji o zhodnocení finanční situace zákazníka, a ustanovení článku 18 odst. 1 návrhu, který ji upravuje obecně a bez poslední uvedené povinnosti, domníváme se, že uvedená povinnost se bude na zprostředkovatele pojišťovny respektive jejich zaměstnance vztahovat vždy a povinnost zhodnotit finanční situaci zákazníka se uplatní pouze při sjednávání produktů PRIPs (viz dále).

d) Obecné informační povinnosti pojišťoven

Pojišťovny mají povinnost poskytnout zákazníkům před uzavřením jakékoli pojistné smlouvy **informace o své osobě** (tj. informace o své totožnosti, adrese a skutečnosti, že je pojišťovnou) a informace **o postupech pro podávání stížností** na její činnost **případně o postupech pro mimosoudní urovnání sporu**, na které se lze obrátit za účelem řešení sporu vyplývajícího z její činnosti. Dále jsou povinny zákazníka informovat, **zda poskytují nějaký druh poradenství** o prodávaných produktech (poskytování doporučení zákazníkům na jejich žádost nebo z vlastní iniciativy) či nikoli. V případech, kdy je zaměstnanec pojišťovny odměňován za distribuci a správu daného pojistného produktu prostřednictvím jakékoli proměnlivé odměny (např. pohyblivé složky mzdy závislé na počtu zaměstnancem

²³ Návrh revidované směrnice v čl. 19 odst. 1 umožňuje členským státům vyloučit poskytování těchto informací při zprostředkování pojištění velkých rizik nebo v případě profesionálních zákazníků. Jelikož návrh žádnou jinou typologii zákazníků neupravuje, lze se domnívat, že toto ustanovení se uplatní pouze tehdy, pokud členské státy uvedené možnosti výluky v plné míře nevyužijí.

²⁴ Viz druhá veta recitálu 37 návrhu revidované směrnice

sjednaných pojištění nebo objemu sjednaného pojistného), zavádí návrh povinnosti pojišťovny respektive takového zaměstnance informovat zákazníka též **o povaze a základu pro výpočet takové odměny**, a to jak před uzavřením pojistné smlouvy, tak při realizaci každé platby ohledně této pojistné smlouvy po jejím uzavření. Konkretizace kroků, které by bylo možné rozumně očekávat ze strany pojišťoven za účelem informování zákazníka o odměnách svého zaměstnance, je delegována na Komisi, která je provede prostřednictvím aktu v přenesené působnosti. Mezi povinnostmi vztáženými v rámci pojišťovně návrh dále upravuje **povinnost určit zákazníkovi požadavky a potřeby a sdělit zákazníkovi informace o pojistném produktu** ve stejném rozsahu, jako je výše popsána pro zprostředkovatele pojištění. V tomto kontextu nesmíme zapomenout, že informační povinnosti pojišťoven o pojistných produktech jsou velmi podrobně upraveny zvláštním právním předpisem upravujícím pojišťovací činnost²⁵.

e) Specifická pravidla jednání a informační povinnosti pro zprostředkování PRIPs

Pro uvedenou kategorii produktů, mezi které lze zařadit všechny druhy rezervotvorného životního pojištění, jsou stanovena **zcela specifická pravidla jednání a informační povinnosti, které jsou vztážené v rámci zprostředkovatelů a pojišťovně**. Důvodem jejich zavedení je skutečnost, že uvedené produkty jsou považovány za alternativu investičních produktů spadajících do působnosti směrnice MiFID²⁶ respektive její revidované verze²⁷. Za účelem předjetí regulatorní arbitráže a dosažení stejné úrovně ochrany spotřebitele napříč sektory finančních služeb jsou proto pro jejich zprostředkování navrhována obdobná pravidla a relevantní orgány (EIOPA a ESMA) jsou vyzývány, aby prostřednictvím vzájemné spolupráce při přípravě obecných pokynů dosáhli co nejvyšší soudržnosti norem pro výkon činnosti zprostředkování retailových (maloobchodních) investičních produktů. Směrnice stanoví **požadavek, aby se tato pravidla jednání a informační povinnosti uplatnila kumulativně s výše uvedenými obecnými informačními povinnostmi**²⁸, nicméně tento požadavek je v některých případech obtížně realizovatelný. **Relevantní ustanovení však v některých navrhovaných povinnostech do jisté míry duplikují, používají nekonzistentní terminologii** (např. pojem „potenciální zákazník“, přičemž pojem „zákazník“ používaný návrhem směrnice, se uplatní jak pro zájemce o pojištění, tak pro pojistníka, slovní spojení „široká i omezenější analýza trhu“, přičemž návrh směrnice používá pouze slovní spojení

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zájmové činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), hlava II, kapitola I, oddíl 5, čl. 183 a následující

²⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES o tržích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS

²⁷ Na jednání Trialogu dne 14. ledna 2014 bylo dosaženo kompromisu ohledně návrhu revidovaného znění směrnice MiFID. Schválení kompromisního návrhu Evropským parlamentem a jeho následné potvrzení Radou je předpokládáno v průběhu dubna 2014.

²⁸ Viz recitál 42 návrhu revidované směrnice

„nezávislá analýza“, slovní spojení „prodej produkt“ namísto slovního spojení „zprostředkování pojištění“ apod.) a jsou místy nesrozumitelné, což svědčí o nepříliš vysoké kvalitě návrhu. Uvedená ustanovení působí dojmem, že byla vypracována jiným autorem než zbytek návrhu a do návrhu vložena až dodatečně.

V oblasti pravidel jednání stanoví návrh poměrně obecný a neurčitý požadavek přijetí veškerých vhodných opatření k odhalení střetu zájmů mezi pojišťovnou a zprostředkovatelem, dále zprostředkovatelem a dalšími s ním spojenými osobami (řídicími pracovníky, zaměstnanci, vázanými zprostředkovateli) a jejich zákazníky nebo mezi dvěma zákazníky, které vzniknou v průběhu zprostředkování pojištění, a to zejména opatření spočívající ve splnění výše uvedených informačních povinností (zejm. o existenci propojení, jeho postavení při zprostředkování pojištění, jeho odměňování apod.). Pokud tato opatření nejsou dostatečně zajištěna, že rizikům poškození zájmů zákazníků plynoucích ze střetu zájmů bude zabráněno, jsou povinni informovat zákazníka o obecné povaze nebo zdrojích střetu zájmů dříve, než provedou obchod na jejich účet. Problematika opatření k odhalení střetu zájmů bude na základě delegace obsažené v ustanovení 1. 23 odst. 3 návrhu provedena Komisí. Dále návrh opakuje obecná pravidla jednání popsaná na začátku této kapitoly a vedle nich stanoví principy, kterými se mají subjekty při zprostředkování produktů PRIPs řídit. Pro zprostředkování produktů PRIPs bez poradenství obsahuje návrh posílenou ochranu zákazníků před missellingem a iní zprostředkovatele pojištění respektive pojišťovny odpovědně za uživatelské rozhodnutí zákazníkem ohledně sjednání produktu PRIPs. Stanoví povinnost požádat zákazníka o poskytnutí informací o jeho znalostech a zkušenostech s investováním v relevantní oblasti za účelem posouzení, zda je vybraný investiční produkt pro zákazníka vhodný. Budou-li se zprostředkovatel pojištění respektive pojišťovna na základě těchto informací domnívat, že zvolený produkt není pro zákazníka vhodný, budou zejména povinni upozornit (upozornění může být poskytnuto ve standardizované formě). Odmítne-li zákazník uvedené informace poskytnout, budou mít zprostředkovatelé pojištění resp. pojišťovny povinnost je upozornit, že výše uvedené posouzení nemohou poskytnout.

Pro zprostředkování produktů PRIPs s poradenstvím stanoví návrh povinnost zprostředkovatele pojištění respektive pojišťovny získat shodné informace, jako jsou uvedeny výše, a navíc též informace o jeho finanční situaci a investičních cílech za účelem doporučení vhodného investičního produktu. Musí též blíže určit, jak je poskytnutá rada v souladu s osobními charakteristikami zákazníka. Při poskytování nezávislého poradenství ohledně produktů PRIPs budou dle návrhu zprostředkovatelé pojištění respektive pojišťovna (námitka

v i pojetí umož ujícím pojš ovn poskytovat nezávislé poradenství viz výše) povinni posoudit dostate ný po et pojistných produkt dostupných na trhu, které by m ly být diverzifikovány s ohledem na sv j typ a poskytovatele a nem ly by být omezeny na produkty vydané nebo poskytované subjekty, které jsou se zprost edkovatelem pojš t ní i pojš ovnou v úzkém propojení. **P i poskytování nezávislého poradenství bude zakázáno v souvislosti se zprost edkováním t chto produkt p ijmout odm nu od jakékoli t etí strany**, odm nu tedy bude muset hradit zákazník.

Návrh dále specificky uvádí **informa ní povinnosti v p ípad zprost edkování produkt PRIPs**, které lze rozdl it na informace o zprost edkovateli pojš t ní nebo pojš ovn o rozsahu jimi poskytovaných služeb, informace o pojistných produktech a investí ních strategiích a informace o nákladech a spojených poplatcích. Informace musí být poskytnuty srozumiteln , aby zákazníci byli p im en schopni pochopit povahu a rizika konkrétního nabízeného produktu a následn u init informované investí ní rozhodnutí, p i emž mohou být poskytovány též ve standardizované form . Zákazník musí být informován zejména o tom, zda je poskytováno poradenství, zda je poskytováno nezávisle, zda se zakládá na široké i omezen jší analýze trhu (obsah t chto nov zavád ných neur itých právních pojm není z ejmý) a zda bude poskytováno pr b žné hodnocení vhodnosti produktu (obsah tohoto nov zavád ného neur itého právního pojmu není definován). Dále musí být informován o pojistném produktu a navrhované investí ní strategii, zejména upozorn ní týkající se investí ních rizik a existence možných investí ních strategií. **V pr b hu trvání smluvního vztahu** musí zákazníci obdržet též p im ené pravidelné zprávy o pr b žn poskytovaných službách zahrnující podle pot eby náklady spojené s t mito službami (nap . transakcemi a službami provád nými jménem zákazníka). **Z výše uvedeného textu je patrné, že n které požadavky jsou stanoveny velmi obecn a neur it . Návrh umož uje Komisi prost ednictvím akt v p enesené p sobnosti adu z nich blíže up esnit.**

Právní úprava obsažená v návrhu revidované sm rnice bude dále dopln na jednotnými pravidly pro formát a obsah „sd lení klí ových informací“, unifikovaného dokumentu, který vypracují poskytovatelé retailových investí ních produkt , a jednotnými pravidly pro poskytování tohoto dokumentu retailovým investor m, které jsou obsaženy v návrhu **na ízení Evropského parlamentu a rady o sd lení klí ových informací týkajících se investí ních produkt** ²⁹.

²⁹ Návrh byl publikován pod íslem COM(2012)0351 final

2.5.3. Požadavky týkající se způsobu předávání informací

Tyto požadavky jsou výslovně vztaheny pouze na informace poskytované v souladu s články 16, 17 a 18 návrhu, nevztahují se tedy na informace poskytované v případě zprostředkování produktů PRIIPs, pro které budou stanovena zvláštní pravidla prostřednictvím nařízení Evropského parlamentu a rady o sdělení klíčových informací týkajících se investičních produktů (viz výše). Návrh ve shodě s IMD požaduje, aby uvedené **informace jakož i upřesnění byly zákazníkům předávány na papíře nebo jiném trvanlivém médiu** dostupném a přístupným zákazníkovi, jasným a přesným způsobem, srozumitelným pro zákazníka, v úředním jazyce členského státu závazku nebo jakémkoli jiném jazyce dohodnutém stranami. Původní odkaz na právní úpravu EU pro finanční služby prodávané spotřebitelům na dálku návrhu nahrazuje vlastní úpravou. Podle té mohou být uvedené informace poskytovány s použitím jiného trvanlivého média než papír, pokud je použití daného média v souvislosti s uzavíraným obchodem vhodné a pokud si jej zákazník zvolil na základě umožnění volby mezi papírem a tímto médiem. Uvedené informace mohou být poskytovány též prostřednictvím internetové stránky, pokud je to v souvislosti s uzavíraným obchodem vhodné, zákazník s tím souhlasí, byla mu elektronicky sdělena adresa internetové stránky, kde lze mít k informacím přístup a je zajištěno, že informace zůstanou na internetové stránce přístupné po dobu, kterou zákazník rozumně potěbuje, aby se s nimi mohl seznámit. V obou případech však musí být zákazníkovi informace předány na papíře, pokud to požaduje, a to bezplatně.

2.5.4. Úprava „cross-sellingu“

Zcela nově návrh upravuje pravidla pro tzv. „cross selling“ neboli křížový prodej v oblasti pojištnictví, která v rámci IMD upravena nebyla. Jedná se o obchodní praktiku, která spočívá v maximalizaci obchodního úspěchu prostřednictvím zprostředkování vícero služeb souasně, přičemž jednou z těchto služeb je pojištění. Příkladem může být například zprostředkování cestovního pojištění zákazníkovi, který si zakoupil zájezd do zahraničí. Návrh rozlišuje mezi tzv. sdružováním produktů, kdy je možné oba uvedené produkty zakoupit respektive sjednat samostatně, a tzv. vázaným obchodem, kdy jsou oba produkty nabízeny výlučně dohromady. **Návrh požaduje, aby členské státy vázaný obchod bez dalšího zakázaly. Sdružování produktů musí členské státy umožnit** za podmínky, že zprostředkovatel pojištění informuje zákazníka o tom, že obě části balíku je možné koupit odděleně, tuto možnost mu nabídne a informuje jej o nákladech a poplatcích souvisejících s jeho jednotlivými částmi, které mu může prodat i zprostředkovat odděleně. Předmětné

ustanovení obsahuje též delegaci, na základě které má EIOPA vypracovat a pravidelně aktualizovat obecné pokyny pro posouzení křížového prodeje a dohled nad ním³⁰. Podle našeho názoru není vzhledem k působnosti EIOPA vymezené v čl. 1 odst. 2 nařízení 1094/2010/EU a postupu přijímání obecných pokynů upravenému v čl. 16 písm. e) nařízení takováto delegace namístě, jelikož EIOPA má v dané věci vydat obecný pokyn i bez delegace. Kombinací teleologického a jazykového výkladu písm. e) ustanovení a s ním souvisejícího recitálu 41 můžeme dojít k závěru, že zprostředkování komplexních pojistných produktů, které poskytují pojistné krytí i u od sebe odlišných rizik³¹, nebude tímto ustanovením dotčeno. Pokud nepraktická se jeví být skutečnost, že regulace křížového prodeje upravená návrhem se bez dalšího uplatní pouze v rozsahu působnosti návrhu. Nebude se tedy vztahovat na zprostředkování jiných finančních služeb než pojištění ani na jinost subjektů, které spadají pod výjimku z působnosti návrhu provozující zprostředkování pojištění jako doplňkovou jinost, pokud členské státy nepodpojí a nepřijmou transpozici k rozšíření působnosti daného ustanovení nad rámec návrhu (směrnice).

2.5.5. Vyřizování stížností a mimosoudní řešení spor

Požadavek na vytvoření postupu, které umožní vyřizovat stížnosti zákazníků a případně též dalších subjektů, zejména spotřebitelských sdružení, na zprostředkovatele pojištění a zjednat nápravu za účelem urovnání sporů, stejně jako požadavek, aby členské státy podporovaly vytvoření písemných a ústních postupů pro mimosoudní urovnávání sporů mezi zprostředkovateli pojištění a zákazníky, obsahovala již IMD. V době jejího přijetí však otázky týkající se řešení sporů nespádaly do oblasti působnosti Společenství (dnes EU), a proto zůstalo pouze u těchto deklarací. Přijetím Lisabonské smlouvy³² došlo však ke změně situace. Návrh tedy stanoví **povinnost členských států zajistit vytvoření písemných, ústních, nezávislých a nezávislých postupů pro mimosoudní řešení sporů** mezi zprostředkovateli a zákazníky a mezi pojišťovnami a zákazníky a stanoví povinnou úlohu zprostředkovatelů pojištění respektive pojišťoven na těchto postupech. Členské státy by též měly podpořit, aby se subjekty pro alternativní řešení sporů staly členy sítě FIN-NET³³, kterou Evropská komise za tímto účelem zřídila. Návrh klade též požadavky na charakter uvedených postupů, mezi kterými uvádí nezávažnost rozhodnutí přijatých v rámci těchto postupů, jejich bezplatnost,

³⁰ Viz čl. 1 odst. 3 návrhu revidované směrnice

³¹ Například komplexní pojištění motorových vozidel, které obsahuje pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidla a havarijní pojištění, v jehož rámci jsou kryta rizika odcizení, havárie, živelní katastrofy, vandalismus a má také obsahovat též celou sadu doplňkových pojištění (například úrazové pojištění dětí, pojištění elního skla, pojištění asistenčních služeb apod.)

³² Reformní smlouva později Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, která byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu a po její ratifikaci ze strany členských států EU vstoupila v platnost 1. prosince 2009

³³ Jedná se o síť národních poskytovatelů alternativního řešení sporů, kterou Evropská komise zřídila v roce 2001. Více informací lze zjistit na internetových stránkách této sítě (http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/index_en.htm)

možnost fyzické úasti na těchto postupech a základní požadavky procesního charakteru (stav ní procesních i hmotn právních lh t iniciováním postupu, bezplatnost postupu, možnost p íjetí p edb žných opat ení v mimo ádných p ípadech). A koli to návrh neuvádí, uvedené požadavky se uplatní vedle obecných požadavk stanovených na postupy alternativního ešení spor podle zvláštního právního p edpisu³⁴.

2.6. Svoboda usazování, svoboda poskytování služeb

Relevantní právní úprava: Recitaly . 8, 16, 18, 19, 21, 24, 25 a 26 preambule návrhu, ustanovení l. 5, 6, 7 a 9 návrhu.

Odstran ní nezp sobilosti zprost edkovatel pojišt ní p sobit voln v celém Spole enství (dnes Evropské unii), která bránila ádnému fungování jednotného trhu, bylo deklarováno jako jeden z hlavních cíl , kterého m lo být p íjetím sm rnice IMD dosaženo³⁵. Jelikož tohoto cíle ješt nebylo dosaženo, navazuje návrh na p edm tnou právní úpravu obsaženou v l. 6 IMD a dále jí rozvíjí. S ohledem na rozší ení p sobnosti návrhu je vhodné upozornit, že uvedená pravidla se vztahují pouze k výkonu innosti zprost edkovatel pojišt ní, zatímco výkon innosti pojiš oven prost ednictvím svobody poskytování služeb respektive svobody usazování je upraven právním p edpisem upravujícím pojiš ovací innost³⁶.

Výkon innosti zprost edkovatele pojišt ní v rámci volného pohybu služeb nebo prost ednictvím svobody usazování je založený na tzv. notifikací povinnosti zájemc , kte í musí sv j zájem o výkon innosti prost ednictvím n které z uvedených forem oznámit p íslušnému orgánu domovského lenského státu (státu pvodu, tj. státu, kde je registrován) a poskytnout mu sm rnicí požadované informace. Ten musí ve lh t jeden m síc p edat tyto informace p íslušnému orgánu hostitelského lenského státu. V takovém p ípad je zprost edkovatel pojišt ní, který splnil notifikací povinnost, oprávn n zahájit innost v hostitelském lenském stát jedem m síc po dni, kdy byl p íslušným orgánem domovského lenského státu vyrozum n, že p edal p íslušnému orgánu hostitelského státu uvedenou informaci. Návrh nov upravuje a up es uje informa ní povinnosti zájemc a informa ní povinnosti p íslušných orgán lenských stát navzájem. Vedle toho zavádí **pravidla pro rozdělení dohledových pravomocí mezi p íslušné orgány lenských stát** , které mají umožnit domovskému lenskému státu ú innou obranu proti porušování povinností ze strany zprost edkovatel , p í emž krajními možnostmi obrany jsou zákaz zprost edkovateli provád t

³⁴ Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. kv tna 2013 o alternativním ešení spot ebitelských spor a o zm n na ízení (ES) . 2006/2004 a sm rnice 2009/22/ES (sm rnice o alternativním ešení spot ebitelských spor)

³⁵ Viz zejm. recitál . 6 a 7 preambule sm rnice 2002/92/ES

³⁶ Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o p ístupu k pojiš ovací a zajiš ovací innosti a jejím výkonu (Solventnost II), kapitola VIII, l. 145 a následující

jakékoli další transakce na svém území nebo žádost o pomoc orgánu EIOPA podle článku 19 nařízení 1094/2010/EU. Návrh zavádí též **požadavek uznávání kvalifikace** na základě předchozí registrace (a to i nově zaváděnou formou prohlášení o činnosti) v domovském členském státě nebo prostřednictvím porovnání dosaženého vzdělání dle Evropského kvalifikačního rámce. Dále stanoví **orgánu EIOPA úkol vytvořit jednotnou databázi zprostředkovatelů působících v rámci volného pohybu služeb nebo prostřednictvím svobody usazování** (viz kapitola 2.3.1) a zveřejnovat seznam pravidel obecného zájmu dodaných jednotlivými příslušnými orgány členských států na jejich webových stránkách³⁷. Tyto pravidly mohou členské státy podmínit výkon zprostředkovatelské činnosti na svém území.

2.7. Požadavky na dohled, výměnu informací a sankce

Relevantní právní úprava: Recitály 27, 43 - 49 preambule návrhu, ustanovení článků 10, 11, 14, 26 - 31 návrhu

2.7.1. Povinné orgány

Povinnost členských států určit příslušné orgány, které povinně zajišťováním uplatňování pravidel stanovených směrnicí, a vybavit je pravomocemi nezbytnými k plnění jejich úkolů, včetně dalších podrobností, kterou upravuje článek 7 IMD, přebírá návrh ve svém článku 10 bez jakýchkoli změn nebo doplnění. Shodně upravuje též základní pravidla pro jejich spolupráci, viz článek 9 IMD respektive článek 11 návrhu. Pro úplnost zopakujme, že tato pravidla jsou podrobně rozpracována prostřednictvím tzv. Lucemburského protokolu³⁸.

2.7.2. Sankce

Úprava sankcí byla zásadním způsobem doplněna a kompletně zpracována v rámci článků 26 až 31 návrhu. Návrh stanoví obecný požadavek členských států zajistit, aby správní sankce a opatření byly účinné, přiměřené a odrazující, aby byly uplatnitelné též vůči fyzickým osobám, které jsou členy řídicích orgánů právnických osob, nebo jiným fyzickým osobám, které jsou za porušení předpisů odpovědné, a konečně aby vybavily příslušné orgány dostatkem vyšších pravomocí. Návrh nově poskytuje **vyerpávající seznam porušení předpisů, které by sankce měly postihovat, minimální katalog sankcí**, které lze za jejich porušení uložit (obsahující mj. poměrně vysoké limity pro maximální výši finančního postihu) a **minimální katalog skutečností, které by měly povinné orgány při udělení sankcí**

³⁷ Seznam pravidel obecného zájmu je dostupný na internetových stránkách EIOPA již nyní (<https://eiopa.europa.eu/disclosure/committee-on-consumer-protection/general-good-provisions/index.html>)

³⁸ Protokol o spolupráci příslušných orgánů členských států Evropské unie, zejména pokud jde o použití směrnice 2002/92/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění. Dokument je dostupný na internetových stránkách EIOPA (<https://eiopa.europa.eu/publications/protocols/index.html>)

v rámci správního uvážení zohledňovat. Sankce udělené příslušnými orgány budou muset být bez zbytečného odkladu zveřejňovány spolu s uvedením povahy tohoto porušení a identifikace subjektu, který se je dopustil. Výjimkou z tohoto pravidla budou pouze situace, že by zveřejnění sankce mohlo významně narušit pojišťný trh nebo způsobit nepříjemnou újmu dotčeným subjektům. Návrh obsahuje též zmocnění orgánu EIOPA vydat obecné pokyny pro pověřené orgány ohledně typů správních opatření a sankcí a výše správních peněžitých sankcí. Odpověď na otázku, jak tato delegace a její praktické uplatnění obstojí ve světle skutečnosti, že správní sankce a pravidla pro jejich uplatnění musí být přesně specifikovány v rámci národního práva a jejich sjednocování je možné pouze v rámci úzkých mantinelů stanovených národním právem, se dozvíme pouze v případě přijetí návrhu z postupu EIOPA v této věci. členské státy budou mít novou **povinnost orgánu EIOPA každoročně poskytovat informace o jimi uložených sankcích**, které bude EIOPA souhrnně zveřejňovat ve své výroční zprávě. Postupy pro plnění této povinnosti a formuláře pro předávání dat budou upraveny prostřednictvím prováděcích technických norem přijatých Komisí na základě návrhu EIOPA. Návrh obsahuje v čl. 30 též požadavek na **vytvoření podmínek pro tzv. „whistleblowing“**³⁹, který je běžným institutem v zemích „common law“ (např. v oblasti boje proti úplatkářství nebo porušování hospodářské soutěže), ale v našich podmínkách se s ním dosud příliš nesetkáváme a může tedy přiblížit kontroverzní členské státy budou mít povinnost vytvořit účinné mechanismy, které podpoří hlášení případů porušení povinností vyplývajících ze směrnice, a v tomto kontextu zavedou postupy pro přijímání hlášení a jejich následné vyřízení, vhodnou ochranu ohlašovatelů a jejich osobních údajů i osobních údajů osoby, která je za porušení předpisů údajně odpovědná.

3. Závěr

Revize IMD představuje významnou změnu regulačního prostředí pro podnikání v odvětví pojištnictví, jelikož upravuje pravidla pro distribuci pojišťovacích služeb od pojišťoven k jejich zákazníkům. Negativně lze hodnotit skutečnost, že je realizována ve stejném časovém období, jako implementace směrnice Solventnost II⁴⁰ ve znění směrnice Omnibus II⁴¹, která bude muset být transponována do národních právních předpisů v termínu do 31. března 2015 a

³⁹ Tento institut je dobře definován a jeho historie popsána na otevřené internetové encyklopedii Wikipedia (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Whistleblowing>)

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovacím a zájišťovacím činnostem a jejím výkonu (Solventnost II)

⁴¹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/71/ES a 2009/138/ES s ohledem na pravomoci Evropského orgánu pro pojištnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy, publikovaný pod číslem COM(2011)0008 final. Návrh byl schválen Evropským parlamentem 11. března 2014 a v době dokončení této práce nebyla směrnice ještě publikována v Úředním věstníku EU.

implementována od 1. ledna 2016 a ke které bude nezbytné před termínem implementace přijmout celou řadu tzv. opatření druhé a třetí úrovně. Lze dále odvodit, že uvedený postup bude spojen se značnými náklady, které vzniknou regulovaným subjektům v souvislosti s potřebou přizpůsobit se nově přijatým pravidlům ve stanovených termínech.

Z veřejného hlediska je zásadní novinkou navrhované rozšíření veřejné a osobní působnosti směrnice, tedy zahrnutí činnosti profesionální správy pojistných událostí a likvidace škod pod pojem zprostředkování pojištění a podřízení činnosti vykonávané pojišťovnou resp. jejími zaměstnanci pod tento pojem. Uvedené řešení nejen že znamená nelogické odchýlení od jazykového významu slovního spojení „zprostředkování pojištění“ i jeho obsahu, ale jeví se jako nepřehledné a místy zavádějící. Cílem revidované právní úpravy by neměla být shodná právní úprava zprostředkování pojištění prostřednictvím různých distribučních kanálů, ale právní úprava reflektující rozdíly mezi jednotlivými distribučními kanály, která zajišťuje stejnou úroveň ochrany spotřebitelů a hospodářské soutěže mezi distributory. Za pozitivní změnu lze označit vztažení požadavků na profesní způsobilost na všechny osoby, které jsou přímo zapojeny do zprostředkovatelské (distribuční) činnosti a zavedení povinnosti pro běžného vzdělávání těchto osob. Spolu se zvýšením akcentu na odpovědnost registračních orgánů za registraci zprostředkovatelů by mohla být prostředkem k nápravě neutěšené situace v oblasti registrace zprostředkovatelů v některých členských státech. Naopak za zcela nezvládnutou považujeme část návrhu pojednávající o pravidlech jednání při zprostředkování produktů PRIPs.

Z procesního hlediska považujeme za alarmující velkou řadu obecných odkazů na detailní úpravu příslušné právní materie prostřednictvím aktů v přednesené působnosti vydávaných Komisí, které v některých případech vzbuzují podezření, zda jsou v souladu s požadavky stanovenými příslušnými ustanoveními SFEU. Jedná se zejména o delegaci v oblasti požadavků na informování zákazníků o odměnách za činnost zprostředkování pojištění nebo v oblasti požadavků na znalosti a schopnosti osob zapojených do činnosti zprostředkování pojištění. V uvedených oblastech musíme konstatovat, že právní jistota regulovaných subjektů ohledně takto upravených práv a povinností je velmi nízká.